

PRILOG POZNAVANJU UNUTRAŠNOSTI LOPUDSKE KUĆE XVI. STOLJEĆA

NADA BERITIĆ

I Lopud je, a gotovo i sva ostala mjesta Dubrovačke Republike prolazio i prošao sve one faze, političkog, ekonomskog i kulturnog razvoja kao i sam grad Dubrovnik. Privredni procvat i ekonomsko snaženje Dubrovnika na kraju XV., a osobito u XVI. stoljeću — rezultat razvitka pomorstva i pomorske trgovine, u koju su se ulagala nagomilana bogatstva stečena u posredničkoj trgovini i u srpskim i bosanskim rudnicima — odražavali su se i na otok Lopud. Zapravo se Lopud, zbog svog specifičnog položaja i prirodne gravitacije na pomorstvo, tim najviše koristio. Brojna imena lopudskih kapetana i mornara, brodova i brodovlasnika, razasuta po službenim knjigama dubrovačke kancelarije, najbolje ilustriraju njegov uspon i razvitak.¹

Upravo tada, na prijelazu iz XV. u XVI. stoljeće i u gotovo čitavom XVI. stoljeću, graditeljski elan, koji je izmijenio izgled i samoga Dubrovnika, osjetio se snažno i na Lopudu. Tvrđave, crkve, knežev dvor, jednako kao i kuće kapetana i pomoraca, i ljetnikovci plemićkih porodica razmjestiše se u tom vremenskom razdoblju uz obalu Lopuda.

Međutim, učestvujući u ekonomskom procvatu Dubrovnika, Lopud je neminovno morao osjetiti i posljedice njegova ekonomskog slabljenja. Već je početak XVII. stoljeća bio obilježen postepenim, ali osjetnim ekonomskim opadanjem. Razlozi su bili u prvom redu u opadanju pomorstva, najvažnije privredne grane Republike, koje je osobito pogodilo otok pomoraca — Lopud. Veliki potres 1667. godine definitivno je pak zapečatio sudbinu Lopuda. Otok Lopud više nije imao mogućnosti da obnovi postradalo brodovlje ili da izradi nove plovne objekte kao grad Dubrovnik. Na njemu se više nisu zidale monumentalne građevine ni podizale sve porušene zgrade. Lopud je uspio da popravi i sačuva jedino ono, što je potres najmanje oštetiо.

Stoljećima su odolijevale građevine profanog i crkvenog karaktera. Očuvale su se na otoku i do danas mnoge stare kuće, poneki ljetniko-

¹ Up. Dr. Jorjo Tadić, Miho Pracatović-Pracat, Dubrovnik 1933, str. 7—9.

vac, crkve i tvrđave; ostale su i mirne plohe njihovih pročelja i začelja, koje još i danas uvjerljivo ilustriraju idealno spajanje kasne gotike i renesanse; ostali su i kameni ukrasi vrata i prozora, balkona i trijemova, uzidanog namještaja, da govore o dobrom ukusu i vještoj ruci naših majstora. Požarima, pljački, velikom potresu i zubu vremena oteše se i kameni oltari i drvene skulpture crkava, poneka oltarna pala i dosta crkvenog pribora. Ali su zato unutrašnjosti lopudskih kuća ostale bez starog namještaja. Svi pokretni dijelovi pokućstva, kojima su se nekadašnji stanovnici otoka stalno služili, koje su sami naručivali, kupovali kod domaćih majstora ili donosili sa svojih dalekih putovanja, raznosili su se u toku vremena zbog čestih dioba u porodicama i propadali bilo zbog trošnosti ili nemara novih vlasnika. Zahtevi mode i izmijenjeni ukus novih stanovnika uklanjali su postepeno i posljednje ostatke starog namještaja, zamjenjujući ga novim, modernijim, praktičnijim.

To doduše nije bila karakteristična pojava samo otoka Lopuda. Istu sudbinu doživjeli su i grad Dubrovnik i ostala mjesta dubrovačkog teritorija. Nije se očuvao u cjelini, a gotovo ni u pojedinostima ni namještaj stare dubrovačke kuće, i svi oni predmeti, koji su nekad bili u najbližem dodiru sa stanovnicima kuća, a koji bi danas najbolje mogli ilustrirati razvoj životnog standarda različitih kategorija ljudi, njihovu ekonomsku snagu, njihov ukus, njihovu praktičnost, želju za udobnijim, raskošnijim životom — danas više ne postoje.

Pa ipak, to ne znači, da su nam unutrašnjost kuće lopudskog pučanina ili dubrovačkog vlastelina, razmeštaj pojedinih predmeta unutar samih prostorija, pa čak i izgled i namjena glavnih i sporednih dijelova namještaja, ostali nepoznati.

Mnoge praznine prošlih stoljeća na širokom planu političkih zbivanja, ekonomskih promjena i kulturnih nastojanja, već je popunila arhivska građa; mnoge stranice naše povijesti bile su upravo zahvaljujući njoj osvjetljene; a mnogi još važni događaji čekaju odlučujuću riječ iz tih, još neiskorištenih izvora.

Nedostatak bilo kakve literature iz tog i kasnijih razdoblja kao na primjer putopisa, opisa i slično, u kojima se trajno mogla sačuvati slika otoka, njegovih stanovnika i njihovih običaja, upućuje nas i ovaj put na sačuvanu arhivsku građu kao na jedini izvor za upoznavanje i materijalne, odnosno stambene kulture Lopuda u doba njegovog procvata.

Iz popisa inventara kuća lopudskih trgovaca, zanatlija, zemljoradnika, iz mnogih dioba imanja registriranih u dubrovačkoj kancelariji može se jedino i prikazati slika unutrašnjosti jedne kuće ili čak još i više — slika samog čovjeka — nekadašnjeg stanovnika. Pa iako mnogi od arhivskih dokumenata govore o inventarima kuća, kojih već odavno nema, ipak će nam jedino oni pomoći, da u preostale gotičko-renesansne kuće i ljetnikovce s kamenim pilima, ugrađenim ormarima i kaminima, smjestimo samo one predmete, koji su se, manje ili više, nekada u njima nalazili.

Unutrašnji raspored lopudskih kuća i ljetnikovaca, građenih pod utjecajem arhitekture Dubrovnika u prelaznom gotičko-renesansnom stilu,² nije se razlikovao od onog u kućama Dubrovnika. Obično su veću središnju prostoriju okruživale četiri manje, od kojih je jedna služila kao kuhinja, ukoliko se ona nije nalazila u nekom drugom dijelu kuće.

Kao i u dubrovačkoj kući tako i u kućama Lopuda nije bilo mnogo pokretnih dijelova namještaja. Veći dio središnje prostorije, takozvane sale, i ostalih pobočnih prostorija bio je u sredini prazan, jer su se predmeti postavljali uz zidove okolo soba.

Dio kućnog namještaja, koji se osobito često pominje u inventarima lopudskih kuća u XVI. stoljeću — je škrinja. Zapravo u svim inventarima lopudskih kuća, koji su nađeni u arhivskim dokumentima, a nađeno ih je sedamnaest,³ pominje se škrinja. Njoj su i popisivači inventara obraćali veću pažnju, pa je u dokumentima ostala zabilježena i vrsta drveta, od kojeg je bila napravljena, a ponekad i sama izrada. U većini slučajeva pominju se škrinje izdjelane od finog drveta: jelovine,⁴ orahovine,⁵ čempresa.⁶ Umješnost domaćeg majstora vjerojatno nije ostala samo na tome, da škrinju lijepo oboji bijelom,⁷ crvenom,⁸ zelenom bojom,⁹ da je ukusno prekrije kožom,¹⁰ da joj izdjela pokrovac¹¹ ili da je islika.¹² Ali, nažalost, službenog popisivača stvari i predmeta nisu uvijek ni ove pojedinosti zanimala, pa su zato mnogi detalji od znatne vrijednosti i za način izrade i za spretnost do-

² Up. Cvito Fisković, *Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku*, Zagreb 1947, str. 70 i dalje.
Cvito Fisković, *Dubrovački gotičkorenesansni stil*, Republika br. 1 (1951), str. 59—60.

³ Arhivski podaci, koji su poslužili kao građa za ovaj napis, pripadaju vremenskom razdoblju od 1500.—1600. godine. To vremensko razdoblje ima nešto više arhivskih podataka o unutrašnjosti lopudske kuće, a osobito serije Dubrovačkog arhiva »*Diversa cancellariae*« i »*Diversa notariae*«. Sedamnaest ovećih inventara iz pomenutih serija, zajedno s dosad već objavljenim sastavima o dubrovačkoj kući (up. Jeremić-Tadić, *Prilozi za istoriju zdravstvene kulture starog Dubrovnika*, Beograd 1923, str. 259—297; Sindik, *Dubrovnik i okolica*, u *Cvijićevim Naseljima i poreklu stanovništva*, knj. 23, Beograd 1926, str. 1—249), poslužili su nam u rekonstruiranju unutrašnjosti lopudske kuće. Arhivski podaci ne kazuju ništa detaljnije o vlasnicima nađenih predmeta, njihovom zanimanju i t. d. Samo u dva slučaja pominje se i vlasnikova profesija (v. dok. I i dok. III).

⁴ *Cassa una de albedo penta* (Div. canc. 98, 104), *Albèo* (abedo, abeto) = abete (Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia 1856).

⁵ *Una cassa de nogera* (vidi dokument III), *Noghèra* (nogera, nogara) = noce (Boerio).

⁶ *Cassa una di ancipresso* (v. dok. II).

⁷ *Casse due bianche n° 2* (Div. canc. 149, 21'—22).

⁸ *1 cassa rossa usata* (Div. canc. 151, 6'); *forziero uno rosso* (Div. canc. 149, 21'—22); *capsa una rossa* (Div. canc. 113, 136'—137).

⁹ *3 casse uerde tre* (Div. canc. 155, 52' t—53t); *cassa una uerde noua* (Div. canc. 149, 21'—22).

¹⁰ *Sforziero uno coperto de pelle* (v. dok. II).

¹¹ *1-a cassa biancha con coperchio di nogara una* (Div. canc. 155, 52' t—53t).

¹² *Casse de albeo due pente* (Div. not. 83, 112—112'); *cassa una depinta mezana* (Div. canc. 149, 21'—22).

maćih majstora, drvodjelaca i rezbara ostali nepoznati. Nedovoljni i nepotpuni opisi škrinja u inventarima otežavaju i utvrđivanje razlike, ukoliko je ona uopće i postojala, između škrinja, koje se u dokumentima pominju kao *cassa*, *cassone*, i onih, koje su u dokumentima zabilježene kao *forziero*, *coffano*, *coffaneto*. Koliko se iz dokumenata može razabrati drvena građa je u oba slučaja bila ista. I škrinja, koja se u dokumentima pominje kao »*cassa*«¹³ bila je napravljena od iste vrste drveta kao i »*coffaneto*«¹⁴ — od čempresovine. Po svoj prilici i namjena im je bila ista. U popisu stvari, koje su nađene u jednoj lopudskoj kući, u sobi i škrinjama (*in casa camera capse et coffani*)¹⁵ pominju se odjevni predmeti i nakit, dakle oni predmeti, koje ćemo uglavnom i nalaziti u škrinjama.

Već i sama brojnost škrinja u kućama jedan je od sigurnih dokaza njena potpunog i svestranog iskorišćivanja. Ona je nužno morala nadomjestiti u kući one predmete, koji su nedostajali ili ih je bilo nedovoljno. Tako na primjer jedan ili dva ugrađena ormara u kući nisu ni u kojem slučaju mogli zadovoljiti potrebe ukućana. A u ovih sedamnaest inventara samo se tri puta pominje pokretni drveni ormar.¹⁶ Znači, da su škrinje, njih šezdeset i jedna na broju, koliko su ih zabilježili popisivači inventara, u prvom redu zamjenjivale ormare.

Sastavljajući inventar u kući Frana Milića popisivač nam je ostavio i popis stvari, koje su bile pohranjene u škrinjama.¹⁷ To su u prvom redu odjevni predmeti, zatim prostirke i pokrivači, klupka prediva i nakit.

Klupe, stolovi, a osobito stolice rjeđe se nalaze u kaćama. »*Tauole*«, čiji se broj u inventarima penje do četrnaest komada,¹⁸ pa čak i do trideset jedan (*tauole di segna trenta una — 31*),¹⁹ nisu svakako označavale stolove, nego daske ili grede potrebne za gradnju. U kućama se pominju obično jedan ili dva stola (*tauola una de acipresso cum li trespedi(!)*;²⁰ *2 tauule da mangiare*²¹). Zabilježen je i jedan venecijanski stol od orahovine (*una tauola veneziana de noce n° 1*)²² i drugi izrađen »*alla Napolitana*«. ²³ Uz stolove su uvijek i klupe (dua (!)

¹³ V. bilješku 6.

¹⁴ *Uno coffaneto piculo de ancipresse* (Div. canc. 109, 2' t—3't).

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Uno armaro venetiano n° 1* (Div. canc. 124, 71—71'); *uno armaro de albeo n° 1* (Div. canc. 115, 1't); *uno armaro de areso* (Div. canc. 98, 104).

¹⁷ Div. canc. 113, 172'—173.

¹⁸ V. dok. II.

¹⁹ Div. canc. 113, 172'—173.

²⁰ Div. not. 83, 112—112'.

²¹ V. dok. I.

²² Div. canc. 124, 71—71'.

²³ Div. not. 121, 223—224.

banche lunghe per sentar à tauola;²⁴ uno schano de tauola n° 1²⁵), a ponekad i stolice, obično jedna,²⁶ dvije ili tri,²⁷ a samo u jednoj kući nađeno ih je šest.²⁸

Inače detaljnijih opisa samih predmeta uopće nema. Uglavnom je naznačena drvena građa, od koje su pravljani. To je opet jelovina, čempres, orahovina. Samo u dva slučaja taj njihov šturi opis upotpunjen je novim detaljem. U kući Jakova Lisića nađena su četiri oslikana stoca,²⁹ a u jednoj drugoj kući na Lopudu jedna islikana klupa.³⁰ I klupe su kao i škrinje bile postavljene uz zidove soba i predsoblja, pa su se po potrebi mogle i pomicati, ostavljajući uvijek prazan prostor u sredini sobe.

Stolovi su se prekrivali stolnjacima većim i manjim, jednobojsnim i šarenim, napravljenim od svilenih tkanina (una nappa grande;³¹ 1 tuuaglia depenta;³² mappa una penta di seta³³). Stolnjaci se uopće često pominju u inventarima, a osobito je mnogo zabilježeno većih i manjih stolnih ubrusa čak i šarenih (2 tuuaglioli depenti,³⁴ touagliolo piccolo uno pento n° 1³⁵). U kući Frana Milića popisivač je našao osam stolnjaka i četrdeset i sedam što većih što manjih ubrusa. Među njima pominju se i ubrusi za ruke i krpe za brisanje nogu (touaglioli di man quatro n° 4; touaglioli zoe pezze di nettar piedi n° 5).³⁶

Jedan od najzanimljivijih dijelova pokućstva bez sumnje je bio krevet. Istina, sudeći po pregledanim dokumentima, rijetko se nalazio u lopudskim kućama. U sedamnaest inventara samo je sedam puta izričito pomenuta postelja. Međutim i ta jedna ili u najboljem slučaju dvije postelje u kući, pa ma kako one velike bile, nisu mogle zadovoljiti potrebe brojnije obitelji. Postelja se dakle nužno morala nadomjestiti nekim drugim odgovarajućim predmetima, u prvom redu klupama, a možda čak i škrinjama. To utoliko prije, što su se dušeci i slamarice našli u pomenutim lopudskim kućama i onda kada nije bilo pomena o postelji.³⁷

Osim običnih drvenih nogara s askama (due caualletti da letto con le sue tauole),³⁸ na koje su se postavljale slamarice, dušeci, uzgla-

²⁴ Ibid.

²⁵ Div. canc. 124, 71—71'.

²⁶ Una carega de segna n° 1 (Div. canc. 98, 104). Carega = sedia (Sella, Glossario latino italiano, Città del Vaticano 1944).

²⁷ Carege tre de valenza n° 3 (v. dok. II).

²⁸ Sei careghe di noghera (Div. not. 121, 223—224).

²⁹ Quattro scagni di abeto dipinti (Ibid.).

³⁰ 1 banco depinto (Div. canc. 151, 6').

³¹ Div. canc. 114, 30—30'.

³² V. dok. I.

³³ Div. canc. 115, 1' t.

³⁴ V. dok. I.

³⁵ Div. canc. 98, 104.

³⁶ Div. canc. 114, 30—30'.

³⁷ Due strapontini di bordato pieni di lana, item altro stramazzo uecchio pieno di lana (Div. not. 121, 223—224); 1 sachone per paglia vecchio, 1 matarazzo, 1 matarazzo (Div. canc. 151, 6'); tre stramazzi dua felsate vecchie uno copertor negro (v. dok. III).

³⁸ Div. canc. 150, 71' t—72' t.

vlja i ostala posteljina, u lopudskim su se kućama mogli naći i kreveti od finog drveta (un letto d'abeto),³⁹ s oslikanim postoljem, vjerojatno samo prednjim i zadnjim dijelom kreveta (1. letiera depinta una),⁴⁰ pa čak i s baldahinom (uno sparauiero da lecto n° 1).⁴¹

Samo u jednoj kući na Lopudu kancelar Petar našao je i jednu kolijevku (1. cuna da putti).⁴² A što se kolijevke ne pominju i u drugim lopudskim kućama, nikako ne znači, da ih nije uopće bilo.

Uz krevet se pominju i klupe, koje su se postavljale sa strane (2. lettere da lecti con sui banchi;⁴³ lecto uno con suo banchetto⁴⁴). Možda su klupe služile kao neka vrsta stepenica za penjanje na krevet i silaženje,⁴⁵ što bi značilo, da su postelje bile nešto više od današnjih. Ne zna se međutim, da li su ove klupe u toku vremena preuzele ulogu škrinja te služile za držanje postelnog i drugog rublja.

Uz slamarice (slamniza una di paglia),⁴⁶ dušeke (uno matarazzo n° 1,⁴⁷ strapontino uno frusto con lana morlachesca⁴⁸), perine,⁴⁹ pokrivače i jastuke od perja,⁵⁰ pominje se i posteljno rublje. Plahte, jastučnice i pokrivači zabilježeni su u inventarima čak i onda, kada nije bilo pomena o postelji.⁵¹ Najviše postelnog rublja nađeno je u kući Frana Milića: sedam plahta i dvanaest jastučnica⁵²

Koliko se iz šturih opisa popisivača može zaključiti, bilo je u kućama dosta raznovrsnih pokrivača za krevete. Od običnih gunjeva (una schiauina pelosa uecchia),⁵³ pamučnih pokrivača raznih boja (couertor uno da lecto de bombasino),⁵⁴ vunenih i pamučnih pokrivača raznih boja (felsade di valenza infra rosse zale et bianche quatro n° 4,⁵⁵ uno copertor negro⁵⁶), do pokrivača napravljenih od svile (dua coltre di

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Letiera (lettere) = lettiera o cassa del letto = intelaiatura di legnami contenente le assi che reggono il saccone ed i materassi del letto (Boerio), Div. canc. 155, 52' t—53t.

⁴¹ Sparbiero (sparauiero) = arnese, in forma di sparviere, per legarci il padiglione del letto, e il padiglione stesso (Petrocchi, Novo dizionario), Div. canc. 98, 104.

⁴² V. dok. I.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Div. canc. 115, 1' t.

⁴⁵ Jeremić-Tadić, o. c., str. 14.

⁴⁶ Div. canc. 113, 172'—173.

⁴⁷ Div. canc. 98, 104.

⁴⁸ V. dok. II.

⁴⁹ Piume dui de lecto (V. dok. I).

⁵⁰ Quatro cussini con piuma n° 4 (Div. canc. 149, 21'—22).

⁵¹ V. na primjer Div. canc. 113, 172'—173 i Div. canc. 114, 30—30'.

⁵² Div. canc. 114, 30—30'.

⁵³ Div. not. 121, 223—224.

⁵⁴ Div. not. 83, 112—112'.

⁵⁵ V. dok. II. Felzata (felsata) = coperta specialmente da letto, di lana o di bombace, che ha l'ordito sottile e ritorto, la trama grossa, poco torta, e perciò pelosa (Tommaseo-Bellini, Dizionario della lingua italiana, Torino 1865).

⁵⁶ V. dok. III.

seta usate;⁵⁷ couertore uno di seta⁵⁸), šarenih (una coltra stampata),⁵⁹ s utkanim vezom — ili možda izrađenim u obliku čipke (1 couertoro intagliato).⁶⁰

Nisu zaostajale za njima ni jastučnice od svilenog materijala raznih boja,⁶¹ od tafta,⁶² isklikane,⁶³ s umecima od svile.⁶⁴

Zavjese na prozorima izrađene od svilenih tkanina raznih boja (una corthina de taffta rosa et uerde),⁶⁵ protkane čak i zlatnom žicom (una cortina indorata),⁶⁶ brojne prostirke i ćilimi po podu (tapei undece Infra frusti et freschi n° 11;⁶⁷ tapedi cinque usadi, tapedi tre frusti vecchi⁶⁸), stvarali su ugodnu atmosferu u sobama i davali im izgled intimnosti.

Jedan od rijetkih predmeta u lopudskim kućama bilo je zrcalo. Po svoj prilici različite veličine (u inventarima nema detaljnijih opisa), uokvireno običnim ili pozlaćenim okvirom (1. specchio indorato uno),⁶⁹ uz slike Bogorodice i svetaca popunjavao je prazninu zidova. Gotovo u svakoj od pomenutih lopudskih kuća našla se po jedna, dvije, tri pa čak i po više slika (cinque quadri, sei quadri et quadretti, dua quadri).⁷⁰ Da li se međutim uvijek radilo o slikama svetaca ili je možda, bar ponekad, kao na pr. u priloženom dokumentu I, gdje je zabilježeno samo = 3 figure =, popisivač imao pred očima kipove, ne može se sa sigurnošću tvrditi. Ipak u inventarima ima dokaza, da je uobičajeni naziv »figura«, koji se uz drugi naziv »quadro« jedino i pojavljuje u ovim dokumentima, doista označavao sliku, a ne kip (figure dua cioe enchone — 2;⁷¹ figure quattro sopra la charta⁷²).

Uz jednu sliku sa zaklopcem (dua figure una cum glisura n° 2)⁷³ i jednu pozlaćenu sliku Bogorodice (una figura della nostra Donna indorata),⁷⁴ jedamput je samo u ovim dokumentima zabilježen i željezni križ (1. croce di ferro).⁷⁵

Kamena pila u velikim središnjim prostorijama oživljavali su predmeti poređani po policama. Crvena boja bakrenog posuđa još je više

⁵⁷ Div. not. 121, 223—224.

⁵⁸ V. dok. II.

⁵⁹ Div. canc. 150, 71't—72't.

⁶⁰ V. dok. I.

⁶¹ Couerte due rosse de seda de cussini (Div. not. 83, 112—112').

⁶² Una antimella de taffta (Div. canc. 124, 71—71'). Intimella (antimella, entemella) = sopracoperta di panno lino bianco a guisa di sacchetto, nella quale si mette il guanciale (Boerio).

⁶³ Entemelle pente paro uno n° 2 (Div. canc. 98, 104).

⁶⁴ Quatro entemelle fornite con seda rossa (Div. canc. 149, 21'—22).

⁶⁵ Div. canc. 124, 71—71'.

⁶⁶ V. dok. I.

⁶⁷ V. dok. II.

⁶⁸ Div. not. 83, 112—112'.

⁶⁹ Div. canc. 155, 52't—53't.

⁷⁰ V. dok. III.

⁷¹ Div. canc. 113, 172'—173.

⁷² Div. canc. 113, 136'—137.

⁷³ Div. canc. 98, 104. Glisura = clisura = clausura.

⁷⁴ Div. not. 121, 223—224.

⁷⁵ V. dok. I.

isticala bjelinu kamenih ukrasa pila. Jedan detalj, koji je zabilježen u popisu predmeta nađenih u kući Luke Marinova,⁷⁶ pomogao nam je, da u ova kamena pila smjestimo one predmete, koji su se, vrlo vjerojatno, u njima doista i nalazili. Lopudski kancelar Nikola Kladorubović⁷⁷ naznačio je uz pilo ove predmete: tri romijenče, jedan svijećnjak, tri zemljana bokala i jedan umivaonik.

Zanimljiv je osobito ovaj smještaj umivaonika u kamenom pilu. Da li se umivaonik samo slučajno našao na tom mjestu pri popisu, ili je možda tu stalno stajao? U svakom slučaju nije mnogo vjerojatno, da bi umivaonik zamjenjivao kamenu školjku pila, koja je svojim udubljenjem upravo bila podešena za sakupljanje vode kod pranja ruku i umivanja. Uostalom, u svakoj od pomenutih lopudskih kuća i ne nalaze se umivaonici, a ukoliko ih i ima, to je najčešće samo jedan, a tek u kući Lorenca brijača⁷⁸ popisivač je zabilježio sedam komada. Uz umivaonike gotovo uvijek naznačena je i materija, od koje su bili napravljeni: to je obično bakar ili mjed (bazili tre de rame;⁷⁹ bazile uno de latton n° 1⁸⁰); pominju se i predmeti, koji su ih u nedostatku zamjenjivali (sechio uno di ottone per lauare le mane),⁸¹ ali ne i mjesto, na kojem su se bilo slučajno našli ili stalno stajali.

Mnogo je više nađeno u kućama krčaga za vodu, napravljenih od gline⁸² ili bakra.⁸³ Popisivač je istina samo jedamput smjestio glinene krčage u kameno pilo,⁸⁴ ali nema razloga da ne povjerujemo, da su se oni tu i nalazili.

Prostorije u kućama osvijetljavale su se voštanim svijećama, postavljenim u željezne ili mjedene svijećnjake (7 candelieri de ottone, uno candiliero de ferro),⁸⁵ a osvijetljavale su se isto tako i uljanim svjetilkama (1 lucerna).⁸⁶ Za noćne izlaske po mračnim ulicama ukućani su se vjerojatno služili fenjerima, koji se također pominju u inventarima (una lanterna,⁸⁷ 2 ferrali⁸⁸).

U bogatijim kućama, koje su imale ugrađene kamine, prostorije su se zagrijavale vatrom iz kamina. No mnogo je popularniji i češći način zagrijavanja bio pomoću bakrene posude za grijanje, koja se, po svojoj prilici, punila drvenim ugljem, a lako se prenosila iz jedne pro-

⁷⁶ V. dok. III.

⁷⁷ Lopudski kancelar Nikola samo jednom (v. dok. IV) se potpisao Cladorubovich. U svim ostalim dokumentima stoji Cladorubovich.

⁷⁸ V. dok. I.

⁷⁹ Div. not. 83, 112—112'.

⁸⁰ Div. canc. 115, 1' t.

⁸¹ V. dok. II.

⁸² Bochali tredexe de crea (Div. not. 83, 112—112'); bochali quattro di terra (Div. canc. 113, 136'—137).

⁸³ 4 bocali de aqua de rame (V. dok. I).

⁸⁴ V. dok. III.

⁸⁵ V. dok. I.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Div. canc. 149, 21'—22.

⁸⁸ V. dok. I.

storije u drugu (grasta de rame per fogo n° 1).⁸⁹ U inventarima se pominju još i mjedene grijalice za krevete (scaldaletto de otton pezi tre n° 3).⁹⁰

Gotovo u svakoj od ovih lopudskih kuća pominje se i neka vrsta oružja. Lopudski kancelar nije ni u jednom inventaru naznačio mjesto, gdje se oružje držalo, ali i bez potanijih napomena popisivača moguće je pretpostaviti, da se oružje moralo držati u nekoj prostoriji u kući na dohvat ruke. Česte i nenadane navale gusara, koji su dobrim dijelom opustošili i Lopud, nisu dopuštale da se oružje pohranjuje u škrinjama, ili da se kao ukras raspoređuje po zidovima.

U inventarima su zabilježene razne vrste hladnog oružja: od luka s tobocem (uno arco con la faretra),⁹¹ samostrela (uno balestro),⁹² bodeža (1 pugnale)⁹³ i buzdovana (1 busdochan frusto),⁹⁴ do mača (una spada;⁹⁵ spada una larga⁹⁶), koplja (lanze longhe dua — 2),⁹⁷ turskih sablji (3. scimitare tre)⁹⁸ i oštroperca (una alabarda);⁹⁹ nadalje vatreno oružje: puške (1 archebuso uno;¹⁰⁰ uno schiopetto n° 1¹⁰¹), i najzad oružje za odbranu: štitovi (targe tre n° 3)¹⁰² i oklopi (uno chorsaleto n° 1;¹⁰³ una corazena n° 1, armature due cioe dua pectorali con sue maneghe n° 2¹⁰⁴). I kod oružja nema detaljnijih opisa. Popisivač je naznačio samo jedno koplje oslikano (lanza una depenta)¹⁰⁵ i dva oslikana štita (dai pauesi penti),¹⁰⁶ a uočio je i jedan slavenski mač (spada una schia-uonesca — 1),¹⁰⁷ četiri turska i jedan ugarski štit (4 targhe turchesche;¹⁰⁸ una targà ungharescha¹⁰⁹).

* * *

Vjerojatno je i prostorija određena za kuhinju bila malena i stiješnena.

⁸⁹ V. dok. II.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Div. not. 121, 223—224.

⁹² Ibid.

⁹³ V. dok. I.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Div. not. 121, 223—224.

⁹⁶ Div. canc. 149, 21—22.

⁹⁷ Div. canc. 113, 172'—173.

⁹⁸ V. dok. IV.

⁹⁹ V. dok. II.

¹⁰⁰ Div. canc. 155, 52't—53t.

¹⁰¹ Div. canc. 124, 71—71'.

¹⁰² V. dok. II.

¹⁰³ Corsaletto (chorsaleto) = corazza = armatura del busto, di còio o d'acciaio, di rame (Petrocchi), Div. canc. 124, 71—71'.

¹⁰⁴ Armatura = guernimento de soldati antichi per difesa della persona (Petrocchi). V. dok. II.

¹⁰⁵ Div. not. 83, 112—112'.

¹⁰⁶ Div. canc. 98, 104.

¹⁰⁷ Div. canc. 113, 172'—173.

¹⁰⁸ V. dok. I.

¹⁰⁹ Div. canc. 98, 104.

Jedan dio kuhinje zapremalo je ognjište. Tu su bili raspoređeni različiti predmeti za raspirivanje i poticanje vatre: mašice i lopate (te-naglia una et una paleta de cusina).¹¹⁰ Nad ognjištem visjele su željezne verige (comastre;¹¹¹ catena de cusina para uno n° 1¹¹²), o koje se pričvršćivao bakreni kotao, a koji se, ukoliko nije visio, postavljao na tronožac (1. trepie de cuzina).¹¹³

Kraj ognjišta i na njemu raspoređivalo se kuhinjsko posuđe: već pomenuti bakreni kotlovi veći i manji (1 caldara grande una;¹¹⁴ una caldara mezana n° 1, una caldara pizola n° 1¹¹⁵); bakrena vjedra (3 secchie di rame tre);¹¹⁶ različite posude, drvene s mjedenim obručima (un vaso di legno con le serchie di rame per aqua),¹¹⁷ od gline (tre pignate di terra;¹¹⁸ una laueza di terra de cucina 1,¹¹⁹ noue pignatte fra piccole et grande di creta¹²⁰), od bakra (lauezi tre de rame tra piccoli et grandi n° 3),¹²¹ od tuča (lauezi dua de bronzo per cuzinare n° 2).¹²² Nadalje, pominju se tu još i tave (1 frissora),¹²³ gradele (gradella n° 1)¹²⁴ i ražnji (uno spedo grande n° 1, uno speto pichulo n° 1).¹²⁵

Uz te predmete u kuhinji su se još redovito nalazile načve za miješenje kruha (nachve grandi per impastar il pane),¹²⁶ glineni lonci za cvijeće (una grasta di terra),¹²⁷ žare za ulje (1. giarra grande; 2. pitari grandi da oglio),¹²⁸ a pominju se i vjedra za pranje robe (conca da lauar li drapi n° 1),¹²⁹ kantari i vage s utezima (statera una de liure 100 cum suo romano;¹³⁰ balance para uno senza peseti¹³¹) i havani (1. mortal de bronzo con el suo pistor).¹³² Potanjih opisa ovih predmeta nema uopće u inventarima.

¹¹⁰ Div. not. 83, 112—112'.

¹¹¹ Div. canc. 149, 21'—22.

¹¹² Div. canc. 114, 30—30'.

¹¹³ V. dok. I.

¹¹⁴ Div. canc. 155, 52't—53t.

¹¹⁵ Div. canc. 149, 21'—22.

¹¹⁶ Div. canc. 155, 52't—53t.

¹¹⁷ Div. not. 121, 223—224.

¹¹⁸ Pignata = pentola = pignatta = vaso per lo più di terra cotta per uso di cuocervi le vivande (Boerio), Div. canc. 113, 136'—137.

¹¹⁹ Lavezo (lauezo) = laveggio = vaso di pietra fatto al tornio, per cuocervi entro la vivanda in cambio pentola; esso ha il manico come il paiuolo (Boerio). Može biti i zemljan. Div. canc. 113, 172'—173.

¹²⁰ Div. not. 121, 223—224.

¹²¹ V. dok. II.

¹²² Ibid.

¹²³ Fersora (farsora, frissora, frissura) = padella = strumento da cucina (Boerio), Div. canc. 151, 6'.

¹²⁴ Div. canc. 149, 21'—22.

¹²⁵ Div. canc. 124, 71—71'.

¹²⁶ Div. not. 121, 223—224.

¹²⁷ Div. canc. 113, 136'—137.

¹²⁸ V. dok. I.

¹²⁹ Div. canc. 149, 21'—22.

¹³⁰ Div. not. 83, 112—112'.

¹³¹ V. dok. II.

¹³² V. dok. I.

Stolno posuđe bilo je veoma različito. Najviše se pominje stolno posuđe od drveta: drveni tanjiri razne veličine (taglieri XXI de legno per manzar, tagliero uno grande de legno,¹³³ 26. taglieri de legno piccoli, 2 taglieri grandi de legno¹³⁴); drveni pladnjevi (piadene sette de legno);¹³⁵ zatim od kositra: tanjirići (12. taglierini di peltre dodezi);¹³⁶ zdjele (12 scudelle di stagno dodici)¹³⁷ i pladnjevi (10 piadine di peltro diece n° 10).¹³⁸ U kući nekog Marka zvanog Rokić nađeno je 50 komada što manjih što većih tanjira i zdjela od finog kositra.¹³⁹ Pominje se još i stolno posuđe od gline (scutelle noue di terra da ministra¹⁴⁰; piadene de tunese di terra diece — 10;¹⁴¹ schudelle diexe de crea¹⁴²), zatim od bakra (2 piatti dua piccoli di rame).¹⁴³

Tanjiri, zdjele i pladnjevi slagali su se na drvenim policama, a ponekad i u ormarima (la massaria de terra In armario).¹⁴⁴ Po svoj prilici samo se jedan dio tog posuđa, koji je služio za stalnu uporabu, držao u kuhinji, dok se ostatak čuvao pohranjen. Osim materijala, koji smo pomenuli, a od kojeg je bilo napravljeno stolno posuđe, ništa više nije zabilježeno u inventarima o njihovoj izradi.

Obični pribor za jelo malo se pominje u lopudskim kućama. U inventarima su zabilježene samo tri bakrene žlice, sedam žlica od mjedi (3 cucchare de rame de cucina, 7 cucchare de latton)¹⁴⁵ i dvije željezne žlice (dua cusliere de ferro — 2).¹⁴⁶ Međutim, mnogo je više bilo srebrnog pribora za jelo, srebrnih žlica i viljušaka (5 cucchare di argento cinque, 5 pironi di argento delli quali uno è rotto),¹⁴⁷ noževa okovanih u srebro (cortelli sette forniti de argento).¹⁴⁸

Vrlo je vjerojatno, da ovaj pribor od srebra nije uopće služio za dnevnu uporabu, nego je bio spremljen s ostalim vrednijim predmetima. Jer se u inventarima obično spominje uz druge dragocjenosti, srebrno i zlatno prstenje, zlatne i srebrne kolajne, svilene pojaseve optočene srebrom, srebrne poslužavnike i t. d.

Bogata nalazišta srebra i zlata u bosanskim rudnicima, oko kojih su se okupljali i brojni Dubrovčani, tu živjeli, radili, trgovali, bogatili se, kao i duge tradicije zlatarskog obrta u Dubrovniku, ostavili su ja-

¹³³ Div. not. 83, 112—112'.

¹³⁴ V. dok. I.

¹³⁵ Div. not. 83, 112—112'.

¹³⁶ Div. canc. 155, 52't—53t.

¹³⁷ Scudella = scodella = vasetto cupo, usato per lo più a mettervi dentro minestre (Boerio), v. dok. IV.

¹³⁸ Div. canc. 114, 30—30'.

¹³⁹ V. dok. II.

¹⁴⁰ Div. canc. 113, 136'—137.

¹⁴¹ Div. canc. 113, 172'—173.

¹⁴² Div. not. 83, 112—112'.

¹⁴³ V. dok. IV.

¹⁴⁴ V. dok. III.

¹⁴⁵ V. dok. I.

¹⁴⁶ Cusoliere (cusliere) = cucchiaio (Petrocchi), Div. canc. 113, 172'—173.

¹⁴⁷ Div. canc. 155, 52't—53t.

¹⁴⁸ Div. canc. 124, 71—71'.

san pečat i na Lopudu u brojnim predmetima izrađenim ili optočenim srebrom i zlatom. Otuda i u ovim inventarima mnoge dragocjenosti, otuda i brojniji srebrni pribor za jelo.

Od stolnog posuđa, koje se pominje u dokumentima, treba još pomenuti i solnice od kositra (salseri sei de stagno),¹⁴⁹ vrčeve za vodu i boce od stakla (un fiasco di vetro).¹⁵⁰

Gotovo u svakom od nađenih inventara lopudskih kuća pominje se i tkalački stan (2. telari da tesser tela;¹⁵¹ un telaro con tutti suoi fornimenti¹⁵²); nešto gospodarskoga oruđa: motike, sjekire, pile (1. zappa di ferro, 1. ascia, 1. mannara grande;¹⁵³ 1 sega¹⁵⁴), zatim bačve za vino i ribu (3. caratelli da uino uoiti, 7 barrili di sardelle),¹⁵⁵ a pominje se još i žrvanj (molino a mano n° 1)¹⁵⁶ i tijesak (torculo uno zoe tiesch n° 1)¹⁵⁷ i oprema za konje (2. spironi, 1 briglia),¹⁵⁸ a dva puta zabilježeni su i neki dijelovi opreme broda: sidro, kormilo, vesla (una anchoreta de barcha n° 1;¹⁵⁹ 2. remi da barcha usati, 4. remi, 1. timon de la barcha¹⁶⁰).

* * *

Pri razmatranju ovih, iako malobrojnih arhivskih podataka o unutrašnjosti nekih lopudskih kuća, potrebno je, koliko to dopušta oskudnost i šturost dokumenata, obratiti pažnju i na one predmete, koje je već i sam popisivač zapazio, obilježivši njihovo strano porijeklo.

Iz udaljenih prekomorskih zemalja, kamo su plovili i s kojima su trgovali, lopudski kapetani i pomorci donosili su u rodni kraj različite predmete za svoje potrebe i potrebe ostalih stanovnika. U lopudskim se kućama našla tako i mletačka škrinja, stol, pa čak i krevet (una cassa veneziana n° 1, una tauola venetiana di nocte n° 1, uno veneziano letto n° 1),¹⁶¹ i pokrivači iz Valencije (felsade di valenza),¹⁶² i flandrijski stolnjaci (dua touaglie fiandriane n° 2),¹⁶³ i zemljani pladnjevi iz Tunisa (piadene de tunese di terra diece — 10).¹⁶⁴ A pominju se još i oni predmeti, čija nas imena upućuju na susjedne istočne zemlje, Bosnu,

¹⁴⁹ Div. not. 83, 112—112'.

¹⁵⁰ Div. not. 121, 223—224.

¹⁵¹ V. dok. I.

¹⁵² Div. canc. 150, 71't—72't.

¹⁵³ V. dok. I.

¹⁵⁴ Div. canc. 151, 6'.

¹⁵⁵ V. dok. I.

¹⁵⁶ Div. canc. 149, 21'—22.

¹⁵⁷ Div. canc. 115, 1't.

¹⁵⁸ V. dok. I.

¹⁵⁹ V. dok. II.

¹⁶⁰ V. dok. I.

¹⁶¹ Div. canc. 124, 71—71'.

¹⁶² V. dok. II.

¹⁶³ Div. canc. 124, 71—71'.

¹⁶⁴ Div. canc. 113, 172'—173.

Hercegovinu, Tursku. To su čirjaci i bakračči (1. uno ciriaco, 1. uno bacracio di rame),¹⁶⁵ sofre (1. una sofra)¹⁶⁶ i tepsije (tepsie quatro de rame),¹⁶⁷ turski pokrivači (1 couertoro turchescho).¹⁶⁸

Svi ti predmeti, međutim, predstavljaju samo jedan neznatan dio namještaja lopudskih kuća, dok je glavni, najveći dio predmeta bez sumnje bio izrađen na domaćem tlu, od strane naših, domaćih majstora.

Kad se budu detaljno proučili svi arhivski dokumenti, koji se odnose na ovo razdoblje, kad se među njima možda pronađu i poneke narudžbe škrinja, klupa, stolova i stolica, pa zlatom i srebrom izrađenih predmeta lopudskih stanovnika, s manje ili više preciziranom naznakom izrade i konačnog izgleda naručenog predmeta, moći ćemo s više sigurnosti govoriti i o ljudima, koji su ih naručivali, i o onima, koji su ih izrađivali, a i o samim predmetima. A to utoliko više, što se gotovo ništa nije sačuvalo iz tog razdoblja, pa je upravo zato potrebno iskoristiti sve mogućnosti, da se bar donekle otmu zaboravu.

¹⁶⁵ V. dok. IV.

¹⁶⁶ Ibid.

¹⁶⁷ V. dok. II.

¹⁶⁸ V. dok. I.

DOKUMENTI

I.

A di 31 gennaio 1516

Inuentario de le robbe trouate in la casa de quondam Lorenzo barbieri.

In prima piume dui de lecto

2 coctali de piuma

2 slamnize

1 couertoro intagliato

1 tapeto nouo

1 tabeto frusto

1 carpetta barbarescha

1 couertoro turchescho

1 felso frusto

1 sciauinetta frusta

1 couertoro bianco frusto

4 intimelle con piuma

1 mongino frusto

7 carpette fruste

3 tapeti frusti

2 lauezi de aqua de rame

2 baccili de rame

2 piatene grande de peltro

3 baccilette de peltro

1 paro de piadene piccole

n° 2

4 taieri de peltro piccoli

1 taiero de peltro con cerchio

2 para de piadene de peltro

n° 4

7 scudelle de peltro

1 salsero de peltro

4 bocali de aqua de rame

1 baccile uno de ottone da lauar le mano con suo bucale

1 cirachio turchescho

7 candeleri de ottone

3 cuchiare de rame de cucina

1 lauezo de rame

1 baccile uno de ottone

2 antimelle de seta
 1 nappa dipenta grande
 2 zupponi frusti
 3 figure
 1 cusini uno de pezatte de panno
 4 fazoletti depenti de armatura
 4 fazoletti grandi depenti
 1 tuuaglia } depenti
 1 tuuagliolo }
 2 tuuaglioli depenti
 1 tuuaglia
 2 tuuaglioli
 1 tuuaglia
 1 tuuagliolo
 26 taglieri de legno piccoli
 2 taglieri grandi de legno
 2 casse dipente
 1 cortina indorata
 2 casse fruste
 1 statera con suo romano
 2 scimitarre
 4 targhe turchesche
 1 pugnale
 1 curtella
 2 spironi
 1 briglia
 1 busdochan frusto
 1 caldara grande
 2 caldare piccole
 2 fersore
 2 speti
 2 candeleri de ferro da barbiero
 2 ferrali
 2 tavule da mangiare
 2 banchi
 2 scagni del barbiero in barberia
 1 capsa de nocella in barberia
 1 capsetta piccola
 7 cuchiare de latton
 1 lucerna
 1 testa de rame da focho
 1 intella de la barberia
 2 bucali grandi de creta
 2 zanchini de appichar carne
 2 lettere da lecti con sui banchi
 1 armatura intagliata
 1 caualletto de cusina
 1 tre pie de cuzina

- 1. zappa di ferro
- 1. archetto di ferro
- 1. piadena de tunisi
- 1. seuola
- 2. petteni de lino
- 2. spechi uno indorato
- 3. petre del barbiero
- 2. lenzoli frusti
- 1. ascia
- 1. candiliero de ferro
- 5. rasori
- 2. forfici del barbiero
- 3. caratelli da vino uoiti
- 1. concha per impastar lo pane
- 1. tauula per far pano
- 2. telari da tesser tela
- 2. pitari grandi da oglio
- 1. giarra grande
- 7. barrili de sardelle
- 2. meschozi per carbon
- 1. cheba da ucello de fil di ferro
- 2. schiauine fruste
- 1. guber frusto
- 2. remi de barcha usati
- 1. cuna da putti
- 2. argule
- 4. remi
- 1. timon de la barcha
- 1. battaluga da aqua
- 1. concha piccola
- 1. cophano piccolo
- 1. lauezo de bronzo
- 1. mannara grande
- 1. croce di ferro
- certi rottami di ferro
- 1. specchio turchescho
- 17. pitaretti de unguento
- 1. scattola de medizina
- 1. catatia da peschare
- 1. tauula da manzare de cipresso
- 4. catene de cuzina
- 1. caldaretta pichola
- 1. cazol di rame
- 1. каза di ferro con moletta
- 2. granche da far unguento
- 1. mortal de bronzo con el suo pistor
- 1. capsua uechia
- 1. capselletta de nucelle

1. tela scriptura
1. finestra di scarpello roma (!) grande con le sue cornisie
6. denti grandi de scarpello
3. piastre de petra de scarpello per soler
2. colonne con le pedate
1. scapha de scarpello fornita
1. fenestra saracina fornita

Ego presbyter Petrus cancellarius de Insula de Medio
(Div. canc. 108, 85't—86t)

II.

A di XII Genaro 1536 a Isola de Mezo

Inuentario delle robbe trouate in casa di quondam Marco de Biagio detto Rochich de Isola di Mezo da poi la morte de Paulina relictica del detto Marco de Biagio, In prima videlicet

couertore uno di seda	n ^o 1
Item couertoro un altro bianco	n ^o 1
Item couertori tre traustani	n ^o 3
Item tapei undece Infra frusti et freschi	n ^o 11
Item felsade di valenza infra rosse zale et bianche quatro	n ^o 4
strapontini tre	n ^o 3
letto de piuma uno con dua capezali et cussini de piuma	n ^o 1
cussino uno di pelle frusto	n ^o 1
para tre de linzoli frusti et boni	n ^o 3
peze dodeci fra tovaglie et tovaglioli	n ^o 12
couerte tre de antimele	n ^o 3
strapontino uno frusto con lana morlachesca	n ^o 1
peze cinquanta de peltre fra piadene taglieroi et scudele	n ^o 50
tepsie quatro de rame	n ^o 4
bocali cinque de stagno	n ^o 5
candeleri sey et bochal uno de laton	n ^o 7
scalda letto (!) de otton pezi tre	n ^o 3
barile uno grande de rame	n ^o 1
slamniza una	n ^o 1
balanze para uno senza peseti	n ^o 1
bazileta una de rame moresca	n ^o 1
romino uno de rame de aqua	n ^o 1
bazile dua de rame con la caza de rame	n ^o 3
grasta una de rame per fogo	n ^o 1
lauezi dua de bronzo per cuzinare	n ^o 2
lauezi tre de rame tra pizoli et grandi	n ^o 3
caldare tre di rame una grande et dua pizole	n ^o 3
farsore dua de ferro et una caza de ferro	n ^o 3
sechio uno di ottone per lavare le mane	n ^o 1
cochume uno di rame	n ^o 1
carege tre de valenza	n ^o 3
schopietti tre di ferro	n ^o 3

spaldete quatro	n ^o 4
targe tre	n ^o 3
tamburo uno et una alabarda	n ^o 2
inzini dua et uno starichio	n ^o 3
stadera una grande de rame	n ^o 1
sforziero uno coperto de pelle	n ^o 1
una cassa de talpon	n ^o 1
casse tre vechie senza couerta	n ^o 3
barile quatro vacante de vino et una mezarola	n ^o 4
starichio uno et uno manteseo	n ^o 2
una anchoreta de barcha	n ^o 1
Item dua manere	n ^o 2
cesto uno venetiano et altri dua pizuli	n ^o 3
telaro uno da tessere	n ^o 1
peteni tre da petenare lino	n ^o 3
figure tre de nostra Donna	n ^o 3
spechy dua	n ^o 2
sachi dua	n ^o 2
forfese uno paro	n ^o 1
predeni otto de lino filato	n ^o 8
armature due cioe dua pectorali con sue manege	n ^o 2
una corazena	n ^o 1
lino fra quello et l'altro con la pectenatura liure (!)	n ^o 8
dui capi fogi (!) et une cathene di fogo	n ^o 3
cassa una di ancipresso et una cassetta di ancipresso	n ^o 2
imbuglia una frusta	n ^o 1
tauole dua di ancipresso	n ^o 2
tauole de albeo quatordecì	n ^o 14

Ego presbyter Petrus capellanus sancti Helie de Insula de Medio et cancellarius de mandato.

(Div. cancellariae 123, 56'—57'.)

III.

1560 adi 18 nouembre In Isola di Mezzo

Auentario (!) della robba essistenti in casa de quondam Luca de Angiulo di Marino consignata ad Andriana de quondam Angelo de Marino et Giovanni suo figliuolo per comissione de una lettera di signori Iudici del Criminal de Rhagusa.

una cassa rossa de valuta	škuda 1 —
una felsata rossa	„ 4 —
cinque quadri et uno spechio	„ 5 —
uno banchale de piu colori	„ 2 3 —
uno copertor de tela verde scura	„ — 25 —
dua giupponi uno di raso l'altro di damasco	„ 2 —

una cappa negra con fasse de veluto	škuda	2	18	—
quatro tapeti	"	4	—	—
uno tapeto vecchio	"	1	10	—
uno barchano	"	1	—	—
tre banchali vecchi	"	—	12	—
una cassa de nogera	"	2	—	—
una cassa de talpon	"	2	18	—
sei quadri et quadretti	"	2	—	—
tauola con scagni banchi et carega	"	1	4	—
una casceta de nogera	"	—	24	—
tre touaglie	"	1	1	15
tre touaglioli	"	—	14	—
tre linzoli	"	1	24	—
	<u>Summa</u>		35	9 15

dua cuscini de orpello	"	—	18	—
la massaritia de pillo cioe tre sechi uno candeliero tre bochali de terra et uno bacile	"	3	—	—
la massaria de terra In armario	"	2	—	—
di stagno pezzi X	"	1	31	15
tre patrine et uno pitaro	"	—	18	—
tre stramazzi dua felsate vecchie uno copertor negro quatro zalle et dua intimelle	"	6	—	—
lo fornimento di camera di coiero et dua quadri In altra camera et 4 candilieri	"	6	18	—
dua schiauine et una falsata	"	1	4	—
la massaria di cucina	"	3	—	—
du(a) archi et uno turchasso	"	1	—	—
tre barili dua mezzaroli tre bataluge, una bancha una caldara et altro sotto il tetto	"	2	—	—
	<u>Summa</u>		27	17 15

Io Stephano de Zamagno conte de Isola de Mezzo

Nicolo Cladarubovich cancellario
(Div. canc. 147, 47'—48)

IV.

MDLVIII adi 28 di luglio

Inventario della massaricia di quondam Giovanni de Simone de Isola di Meggio et prima

- 3. stramazzi tre
- 1 charba (!) una
- 1 bochaie (!) uno
- 3 statiere tre
- 2 chilimi due
- 7 schiauinotti sette, dui sono in mano de garzoni
- 3 capinetti sono in mano di detti
- 2. selle due di cavalli sono in mano di detti

- 2 briglie dua sono in man di detti
- 3 cavalli tre sono in mano di detti
- 1. uno mintegno rosso foderato con li luppi
- 1. uno mintegno uerde scuro di san martino foderato con le volpe
- 1 uno mintegno piccolo foderato con li bassetti di foine
- 1 dolama una, mani di calisea
- 1 dolama una uerde scura
- 1 dolama una de boccassin
- 1. foldra una de foine noua
- 1 foldra una di uolpe frusta
- 2 archi due et tercaccio senza frizze
- 2 carpette dua
- 3. scimitare tre
- 2. orsi dua crudi
- 1. frissura in man de garzoni una
- 1 speo uno, in man de detti
- 12 scudelle di stagno dodici
- 3 taglieri di stagno tre
- 1. chienago uno di rame con il coperocchio
- 4 luppi quatro
- 1. tengiero con lo suo coperocchio et 3pia in man de garzoni
- 1. una forfice in man di detti
- 2 bochizze di legno due
- 1. fenero uno
- 1. uno ciriaco in man de garzoni
- 1. una sofra
- 1. bacracio di rame
- 690 di seuo (!) seicento nouanta
- di corde non numerate sigillate in camera et in magazzino
- 2 piatti dua piccoli di rame
- 1 cintura uerde da Giorgi vecchio
- 1 caldara grande di rame da detto Giorgio
- 3 casse di legno in mano de garzoni
- 2 botte vecchie
- 1 una bote in mano di Giorgio Costadinouich
- 1 samaro di sefina in mano de garzoni
- 2 battalughi di aqua in man di detti
- 4 charare quatro in man di detti
- 2 nagiacchi di ferro in man di detti
- 1 uno copertoro in man di detti
- 1 uno par di damasco tane frusto in man di detti

Inuentario MDLVIII adi 28 di luglio

Inuentario delle robbe di quodam Giovanni di Simone de Isola di Meggio trouate in botega, et in casa sua et prima

- 17. pezze diciasette di chiarisee (!) in archimia
- 22 0/2 pichi uentidua e 0/2 di calisee (!) in archimia

7. pezze sette di calisee uerde
 1 pezza una di calisea mani
 81. picho ottanta uno di calisee acolorati
 77 0/2 pichi settantasette 0/2 di panno di 80 poanazzo in cauezzi tre
 20 0/2 picho uinti 0/2 di panno di 70 rosso
 1. panno uno di 60 uerde scuro di lana pugliese
 16 pichi sedici di panno roano
 48 0/2 pichi quaranta otto 0/2 di panno acolorato di 60 di lana pugliesa
 4 pichi quatro di panno uerde scuro san Martino
 11. pichi undici di panno di Solonicio
 5. para cinque di calce cecme di calisee non cusite
 6. para sei di benebreche
 1. zubbone di calisea rossa
 1. minteno di calisea uerde
 1. una ueste da donna di calisea uerde scura
 7. para sette di benebreche di aba baratina
 1 una aba bianca
 9 pichi noue di aba bianca
 4. pezze quatro di mantello negro
 3 oche tre di seta cruda
 1. uno cap^o di panno paonazzo
 4 passa quatro di cimossa di Londra
 1 una perla di costo de ducato uno
 30. drame trenta di perle
 156 6/8 pichi cento cinquanta sei 6/8 di damaschi colorati
 1. uno anello d'oro con la turchina
 1. una medaglia di argento
 1 uno ducato d'oro di Santa Helena
 100. ducati d'oro cento
 3 tazze tre di argento
 1. una guaina argentata di cortello con lo piron d'argento senza coltello
 2984. dua millia noue cento ottanta quatro de cordouani negri
 935. nouecento trenta cinque montoni bianchi
 4 balette quatro di Bobouina
 4. quatro colli in chasa di cera
 4. coli quatro di cera in dogagna macala
 30 oche di cera trenta

Io Giogio di Gradi in mia presentia si ha trouato tutto di sopra scritto
 Io Marincio di Crieua in mia presentia si ha trouato tutte di sopra scritte
 robbe

Io Giorgio di Antonio in mia presentia si ha trouato tutto di sopra scritto
 Io Marino P^o di Gradi son stato presente doue si ha fatto lo sopradetto
 inuentario

(Div. canc. 148, 25't—26't)

Résumé

CONTRIBUTION A LA CONNAISSANCE DE L'INTÉRIEUR DE LA MAISON DE LOPUD DU XVIe SIÈCLE

Le développement intense de la prospérité économique de Dubrovnik vers la fin du Xe et au XVIe siècles se faisait sentir non seulement dans la ville, mais aussi sur tout le territoire de l'État. Orientée, par sa position spéciale, vers le trafic maritime, l'île de Lopud a profité plus qu'aucune autre contrée de la République du progrès économique de Dubrovnik. Les documents d'archives datant de cette époque et où sont conservés de nombreux noms de navires de Lopud, ceux plus nombreux encore de capitaines et de marins ainsi que toutes les données sur la navigation fréquente et fructueuse de la flotte marchande de l'île, le prouvent abondamment.

Parallèlement à l'enrichissement et à la prospérité économique générale, chez les habitants de l'île se manifeste le désir d'une vie plus confortable et agréable, ce qui est en connexion étroite avec l'élan architectural de ces siècles qui a changé l'aspect non seulement de Dubrovnik, mais aussi de Lopud. Plusieurs forts, églises, maisons de plaisance de patriciens dans l'île datent de cette époque. Quelques-uns parmi ces édifices se sont conservés jusqu'aujourd'hui, naturellement privés d'anciens meubles qui ne pouvaient pas résister au temps, à l'usure et à la négligence de leurs possesseurs. Il en résulte que toutes les parties du mobilier qui pourraient témoigner du standard de vie des différentes classes des habitants d'alors, de leur bien-être matériel, de leur goût, de leur sens de pratique et de leur désir d'une meilleure vie ont été détruites.

Cependant quelques inventaires du mobilier des maisons de Lopud au XVIe siècle, dressés lors du partage des héritages ou après la mort des propriétaires et enregistrés dans la chancellerie, nous aident à reconstituer approximativement le mobilier des anciennes maisons de Lopud. Les meubles qu'on y mentionne le plus souvent: coffres, bancs, tables, chaises, lits, literie, couvertures, rideaux et ustensiles de cuisine ne cèdent beaucoup ni au nombre ni au façonnage, à ceux dans les maisons de Dubrovnik. Il est vrai que lesdits inventaires ne donnent pas une description détaillée de ses objets, mais quand même ils constituent une source importante pour la connaissance de l'intérieur de la maison de Lopud.